

vända sig till. Det förefaller vara likadant i Sverige. Men kanske det inte handlar om partier utan snarare om generationer. Vilka blir den tredje vågens första politiker-generation. Blir det femtio- eller sextio-talisterna? Förmodligen handlar det om vilken generation som vågar ge mer makt, och samtidigt mer ansvar, till medborgarna. Och vilka av fyrtio-talisterna vågar ta steget?

Surfingsupplevelser

Tredje vågen får inte bara bli elitens egen intellektuella hjärngympa. Flera hela generationer måste förmås lämna industrisamhället. Eller som boken slutar — "Like the generation of the revolutionary dead, we have a destiny to create." Då kan tredje vågen möjligen erbjuda surfingupplevelser - inte bara via Internet.

SVEND DAHL:

LIBERAL KRIS

I flera länder i Västeuropa brottas de liberala partierna med allvarliga problem i form av sviktande väljarunderlag. Bland partierna med problem återfinns såväl de tyska fridemokraterna, FDP, som folkpartiet liberalerna. FDP har fallit ur flertalet delstatsparlament och lyckades endast med nöd och näppe klara sig kvar i förbundsdagen vid valet förra året. Lika illa har det ännu inte gått för folkpartiet, även om man nu har en rad förlustval bakom sig, och inte

.....
Liberal stagnation, av Johan Ernestam och Andreas Bergh, Timbro 1995.

”

Kunskapsexplosionen kommer även påverka miljön. Tofflers påpekar att vansinnet med att frakta olika råvaror runt jordklotet i mångt och mycket är en brist på kunskap att förvandla lokala råvaror till användbara substitut.

”

att förglömma ett Europaparlamentsval där man hamnade farligt nära fyraprocentsspärren. Denna, de liberala partiernas kris äger paradoxalt nog rum i en tid då den normala uppfattningen är att liberalismen har segrat; en tid då man inte utan anledning kan instämma i Fukuyamas påstående om att det idag inte finns något övergripande idésystem som kan utmana de liberala idéerna.

Emellertid tycks det förhålla sig så att denna utveckling är en viktig orsak till de liberala partiernas kris; För om alla är liberaler, vad skall då liberalerna göra? Om samtliga partier är mer eller mindre

liberala kan de dessutom rubricera sina förslag som liberala, vilket ställer det traditionellt liberala partiet inför ytterligare problem; Vi är riktiga liberaler, inte konvertiter, men vilka åsikter är liberala på riktigt?

Folkpartiet har försökt finna lösningen på dessa två dilemman genom att dels söka konfrontation med både moderater och socialdemokrater (vem minns inte affischerna om för mycket (s) och (m) i politiken), dels genom att definiera den verkligt liberala åsikten som den för tillfället intagna partiståndpunkten.

Dagsländeverk

Att vara pragmatisk i det politiska spelet är inte alltid fel, om man strävar efter att förverkliga sitt program. Snarare torde det vara så att den som dogmatiskt håller fast vid sin ideologiska ståndpunkt knappast kommer att nå framgång. Däremot hjälper pragmatism föga när den ideologiska basen är att karakterisera som ett dagsländeverk. I en sådan situation leder pragmatismen istället till att bilden av partiet blir så otydlig att knappast någon, kanske inte ens de egna partiaktivisterna, vet vad det är för ett program som skall förverkligas.

I boken *Liberal Stagnation* ger sig ett antal yngre folkpartister och den socialdemokratiska idédebattören Stig-Björn Ljunggren i kast med partiets problem och lösningar på dessa. Utan tvekan kan man instämma i många av de kloka synpunkter som framförs i boken. Detta gäller exempelvis Jesper Strömbäcks bild av ett liberalt samhälle. I mina ögon sätter Strömbäck i sitt bidrag fingret på den för

såväl folkpartiet som moderaterna, viktiga punkten - behovet av en positiv vision, i stället för att som idag definiera sin ståndpunkt utifrån socialdemokraternas politik. Likaså finns det hos ett par skribenter tydliga ambitioner att diskutera välfärdspolitikens utformning samt ett avståndstagande från tendenserna att bli ett sekteristiskt parti med endast för dagen politiskt korrekta åsikter på dagordningen.

Sammantaget blir dock intrycket att skribenterna inte kommer särskilt mycket längre på vägen mot problemets lösning. Visserligen är de eniga om behovet av ideologisk förnyelse. Men oförmågan att omsätta denna tanke till konkreta förslag är slående. Till sist faller de, allt som oftast, platt till marken och konstaterar att folkpartiet även fortsättningsvis skall stå med ett ben till höger och ett till vänster, eller om man vill vara elak, vingla fram och tillbaka och inte riktigt veta vad man vill.

Folkpartiet behövs

Jag delar knappast den uppfattning som vissa debattörer framfört, att det vore lika bra om folkpartiet försvann och uppgick i moderaterna. Tvärtom känner jag i vissa frågor, exempelvis invandring och statens neutralitet i fråga om individens val av livsstil, stor sympati för folkpartiet. Något som föranleder mig att hoppas att folkpartiet klarar av att reda ut sin nuvarande

kris - för svensk politik vore trots allt betydligt fattigare utan ett liberalt parti. Däremot behöver svensk politik knappast ett parti som utger sig för att vara liberalt, men som tycks uppleva det som sin främsta roll att positionera sig gentemot moderater och socialdemokrater, i stället för att föra en tydlig liberal politik.

Tre vägar

Som Cecilia Malmström visar i sitt bidrag kan folkpartiet i den nuvarande situationen välja mellan tre vägar. För det första att fortsätta som inget hänt, vilket torde leda till att partiet uttraderades. För det andra att bli en verklig tredje kraft, som kan tänka sig att ingå i koalition med såväl socialdemokrater som övriga borgerliga partier. Denna strategi, som prövats av tyska FDP, torde leda till att partiet överlever, men som en aktör balanserande på fyraprocentspärren. För det tredje att försöka göra liberalismen till en viktig och självklar kraft i svensk politik. Att välja den sistnämnda strategin, ter sig definitivt som det mest tilltalande. Som förebild skulle man kunna välja de danska liberalerna i Venstre som lyckats etablera sig som ett parti som samlar en femtedel av väljarna. Om man valde denna väg skulle man säkerligen kunna attrahera en rad liberala krafter ur moderaterna, då detta parti i allt högre utsträckning kommit att betona sitt konservativa idéär.

Folkpartiet skulle mycket väl kunna bli det parti som samlar de väljare som är för marknadsekonomi, men vill rösta på ett parti som även betonar sociala frågor. Parentetiskt bör påpekas att jag med detta

inte menar att folkpartiet nödvändigtvis måste försvara dagens välfärdssystem. Men det är ändå ett faktum att den huvudsakliga konkurrenten om de aktuella väljarna - moderaterna - saknar socialpolitisk profil. Att det är möjligt för folkpartiet att inta denna roll visar inte minst Bengt Westerbergs framgångar i valet 1985.

Men för att detta skall lyckas krävs att man reder ut vad man egentligen menar med liberalism. Förhoppningsvis kan den intressanta uppsats om moderna socialliberala idéer, som Ulf Öfverberg bidrar med, hjälpa till i strävan att hitta tillbaka till den liberala ideologin.

Vilken som är den mest sannolika strategin för folkpartiet är dock för tidigt att sia om. En sak är dock säker; partiledarbytet har knappast inneburit någon ideologisk förnyelse. Inte heller har det inneburit några opinionsmässiga framgångar, snarare tvärtom. Detta bådär inte gått för folkpartiet och den svenska liberalismen.

”

Svensk politik vore trots allt betydligt fattigare utan ett liberalt parti. Däremot behöver svensk politik knappast ett parti som utger sig för att vara liberalt, men som tycks uppleva det som sin främsta roll att positionera sig gentemot moderater och socialdemokrater, i stället för att föra en tydlig liberal politik

”